Lietas Nr. A420406614
Lietas arhīva Nr. A42-01226-15/24

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015. gada 23. aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese K.Kalvāne,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz dzīvokļu īpašnieku biedrības „Pleskodāle" pieteikumu par Rīgas domes 2014. gada 30. oktobra lēmuma Nr. 2-30/RD-14-2676-nd atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2014. gada 29. augustā Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde pieņēma lēmumu Nr. PIP-14-12910-nd (turpmāk arī – Sākotnējais lēmums), ar kuru nolēma dzīvokļu īpašnieku biedrībai „Pleskodāle" (turpmāk arī – pieteicēja) aprēķināt papildus nekustamā īpašuma nodokli par laika posmu no 2011. līdz 2013. gadam par pieteicējai piederošo dzīvokļa īpašumu ar /kadastra numurs/, /adrese/ (turpmāk arī – Nekustamais īpašums). Ar Sākotnējo lēmumu tika mainīts nekustamā īpašuma nodokļa apmērs par Nekustamo īpašumu no 0,2 % uz 1,5 % gadā, pamatojoties uz pieteicējas 2014. gada 7. augusta iesniegumu par to, ka Nekustamais īpašums tiek izmantots ofisa vajadzībām.

[2] Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja Rīgas domē.
Rīgas domes priekšsēdētājs 2014. gada 30. oktobrī pieņēma lēmumu Nr. 2-30/RD-14-2676-nd (turpmāk arī – Lēmums), ar kuru nolēma Sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu.

[3] 2014. gada 25. novembrī tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu.
Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.
[3.1] Nekustamais īpašums pieder pieteicējai, kas ir Uzņēmumu reģistrā reģistrēta bezpeļņas organizācija un nekādu komercdarbību neveic. Pieteicēja ir biedrība, kas nodarbojas tikai ar tās biedriem piederošo māju apsaimniekošanu. Vienīgais ienākumu gūšanas avots ir pieteicējas biedru un dzīvokļu īpašnieku iemaksas par dzīvojamo māju apsaimniekošanu un pārvaldīšanu. Pieteicēja norēķinās ar komunālo pakalpojumu sniedzējiem (Rīgas Siltums, Rīgas ūdens utt.). Par to, ka pieteicēja negūst ienākumus, Rīgas dome var pārliecināties no pieteicējas ikgadējiem Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajiem gada pārskatiem.
[3.2] /adrese/, kurā ietilpst Nekustamais īpašums, tika būvēta par biedrības biedru personīgajiem līdzekļiem, un, biedriem vienojoties, tika nolemts, ka biedru vajadzībām dzīvoklī Nr. 4 tiks izveidots biedrības kantoris, kas atrodas šajā vietā kopš 1987. gada novembra, kad māja tika nodota ekspluatācijā. Nekustamais īpašums tiek izmantots ar dzīvojamo māju pārvaldīšanu saistīto dokumentu uzskatei, uzkrāšanai un glabāšanai, kā arī Nekustamajā īpašumā notiek biedrības valdes sēdes. Citiem mērķiem Nekustamai īpašums netiek izmantots.
[3.3] Uz pieteicējas pārvaldāmo māju tiesisko statusu norāda fakts, ka to privatizācija tika kārtota saskaņā ar Kooperatīvo māju privatizācijas likumu (stājās spēkā 1991. gadā), nevis saskaņā ar Valsts un pašvaldības māju privatizācijas likumu (stājās spēkā 1996. gadā).
[3.4] Rīgas domes iepriekš noteiktais nekustamā īpašuma nodoklis 0,2 % apmērā bija likumīgs. Ja Rīgas dome vairāk nekā trīs gadu garumā bija šādu nodokli aprēķinājusi, tad saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 10. pantu pieteicējai bija pamats paļauties, ka Rīgas domes rīcība ir pareiza un konsekventa.
[3.5] Nosaukums „ofiss" tika pieņemts tāpēc, lai pieteicējas valdes atrašanās vietu varētu noteikt par pieteicējas juridisko adresi, taču juridiskā adrese var arī nebūt saistīta ar komercpakalpojumu objektiem.

[4] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā Rīgas dome norāda, ka pieteikums ir noraidāms uz Lēmumā norādīto argumentu pamata.

Motīvu daļa

[5] Izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums nav pamatots.

[6] Lietā nepastāv strīds par to, ka pieteicēja ir biedrība, kas nodarbojas ar daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanu un nekustamo īpašumu izmanto kā ofisa telpas. Lietā pastāv strīds par nekustamā īpašuma nodokļa apmēru pieteicējas valdījumā esošajam Nekustamajam īpašumam. Proti, pieteicēja uzskata, ka nekustamā īpašuma nodoklis ir rēķināms 0,2% apmērā no kadastrālās vērtības kā par telpu, kuras funkcionālā izmantošana ir saistīta ar dzīvošanu. Savukārt atbildētāja uzskata, ka ir piemērojama 1,5% nodokļa likme no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības, norādot, ka konkrētajā gadījumā telpas ir izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai un ienēmums no vispārīgi noteiktā nodokļa likmes apmēra nav piemērojams.

[7] Saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3. panta pirmās daļas 1. punktu nekustamā īpašuma nodokļa likme 2011., 2012., 2013. un 2014. gadā bija noteikta 1,5% apmērā zemei, inženierbūvēm, kā arī ēkām vai to daļām, izņemot šīs daļas 2. punktā minētajiem nekustamā īpašuma nodokļa objektiem.

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3. panta pirmās daļas 2. punktā ir noteikti izņēmumi no vispārējās kārtības, paredzot, kādos gadījumos ir piemērojama samazināta nodokļa likme.

Laika posmā no 2011. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim tiesību norma paredzēja, ka dzīvojamām mājām neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav sadalītas dzīvokļu īpašumos, dzīvojamo māju daļām, telpu grupām nedzīvojamās ēkās, kuru funkcionālā izmantošana ir dzīvošana, kā arī telpu grupām, kuru funkcionālā izmantošana ir saistīta ar dzīvošanu (garāžām, autostāvvietām, pagrabiem, noliktavām un saimniecības telpām), ja tās netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai, nekustamā īpašuma nodokļa likme ir attiecīgi 0,2%, 0,4% un 0,6% atkarībā no ēkas kadastrālās vērtības, piemērojot atbilstošu procentu likmi, ja tiek pārsniegta tiesību normā noteiktā kadastrālās vērtības daļa.

Savukārt no 2014. gada 1. janvāra tiesību norma ir izteikta jaunā redakcijā un noteic, ka dzīvojamām mājām neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav sadalītas dzīvokļu īpašumos, dzīvojamo māju daļām, telpu grupām nedzīvojamās ēkās, kuru lietošanas veids ir dzīvošana, kā arī telpu grupām, kuru lietošanas veids ir saistīts ar dzīvošanu (garāžām, autostāvvietām, pagrabiem, noliktavām un saimniecības telpām), ja tās netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai, nekustamā īpašuma nodokļa likme ir attiecīgi 0,2%, 0,4% un 0,6% atkarībā no ēkas kadastrālās vērtības, piemērojot atbilstošu procentu likmi, ja tiek pārsniegta tiesību normā noteiktā kadastrālās vērtības daļa.

Kā secināms no citētajām tiesību normām, tad uzsvars tajās ir likts uz to, ka dzīvošanai paredzētās telpas un telpu grupas, kas ir saistītas ar dzīvošanu ir apliekamas ar nekustamā īpašuma nodokli, piemērojot samazinātu nodokļa likmi. Pārējām telpām vai to grupām, kas nav minētas likuma 3. panta pirmās daļas 2. punktā, piemērojama šā panta pirmās daļas 1. punktā norādīta likme, t.i., 1,5 procenti no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības. Fakts, ka kāda konkrēta telpa vai telpu grupa netiek izmantota saimnieciskai darbībai, neietekmē nekustamā īpašuma nodokļa likmes apmēru, ja telpas vai telpu grupas lietošanas veids nav dzīvošana vai arī nav saistīta ar dzīvošanu. Citiem vārdiem sakot, samazināta nodokļu likme ir piemērojama tikai tām telpām un telpu grupām, ja tās tieši tiek izmantotas dzīvošanai – tajās dzīvo cilvēki un izmanto telpu grupas tādām vajadzībām, kas ir tieši saistītas ar dzīvošanu – personīgo transportlīdzekļu novietošanai, mantu uzglabāšanai, kurināmā uzglabāšanai u.tml. ar dzīvošanu saistītām darbībām.

[8] Tiesa konstatē, ka pieteicēja Nekustamo īpašumu izmanto sava biroja vajadzībām. Līdz ar to tas netiek izmantots dzīvošanai, kā arī tā izmantošanas veids nav saistīts ar dzīvošanu. Tas vien, ka biedrības mērķis ir daudzdzīvokļu dzīvojamo māju kopīpašumā esošo daļu un teritorijas, uz kurām atrodas daudzdzīvokļu mājas pārvaldīšana, apsaimniekošana, remonts un tehniskās ekspluatācijas nodrošināšana, nenozīmē, ka Nekustamais īpašums tiek izmantots saistībā ar dzīvošanu. Proti, Nekustamajā īpašumā neviens nedzīvo.

Līdz ar to pieteicējai ir jāmaksā vispārīgā nekustamā īpašuma nodokļa likme, nepiemērojot tiesību normas, kas paredz tā samazināto apmēru.

Papildus jau minētajam, tiesa uzskata, ka pieteicēja Nekustamo īpašumu izmanto saimnieciskās darbības veikšanai. Lai arī pieteicēja ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā kā biedrība, tomēr Biedrību un nodibinājumu likuma 7. panta pirmā daļa paredz, ka biedrībai ir tiesības papilddarbības veidā veikt saimniecisko darbību, kas saistīta ar sava īpašuma uzturēšanu vai izmantošanu, kā arī veikt citu saimniecisko darbību, lai sasniegtu biedrības un nodibinājuma mērķus.

Kā redzams no pieteicējas statūtu 4.1. punkta, tās mērķis ir daudzdzīvokļu dzīvojamo māju kopīpašumā esošo daļu un teritorijas, uz kuras atrodas daudzdzīvokļu mājas: /adrese A/; /adrese B/; /adrese C/; /adrese D/, pārvaldīšana, apsaimniekošana, remonts un tehniskās ekspluatācijas nodrošināšana. Tāpat pieteicējas statūtu 4.2. punkts paredz, ka pieteicējas darbības veids atbilstoši NACE klasifikācijai ir nekustamā īpašuma pārvaldīšana un apsaimniekošana par maksu vai uz līguma pamata. Pieteicējas statūtu 9.5. punktā ir noteikts, ka pieteicējas valde iepazīstina tās biedrus ar gada pārskatu par pieteicējas saimniecisko darbību. Savukārt pieteicējas statūtu 12.7.2. punkts paredz, ka revīzijas komisijas uzdevums ir valdes iesniegtā saimnieciskās darbības gada pārskata un budžeta projekta pārbaude. Saistībā ar pieteicējas finanšu līdzekļu veidošanās nosacījumiem, statūtos ir norādīts, ka pieteicējas finanšu līdzekļi veidojas no dzīvokļu īpašnieku regulārajiem un vienreizējiem maksājumiem.

Apkopojot pieteicējas statūtos ietvertos pieteicējas darbības nosacījumus, ir acīm redzami, ka tajos ir paredzēta pieteicējas saimnieciskā darbība. Turklāt pieteicēja savu tiešo darbību saista ar NACE klasifikatoru, kas ir izstrādāts saimnieciskās darbības statistiskajai klasifikācijai Eiropas Kopienā. Tāpat arī Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 10. panta ceturtā daļa paredz atlīdzības saņemšanu dzīvojamās mājas pārvaldniekam. Līdz ar to tiesai nerodas šaubas par to, ka pieteicēja Nekustamo īpašumu izmanto saimnieciskās darbības veikšanai.

[9] Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23. panta otro daļu nodokļu administrācija papildus aprēķina nodokļus saskaņā ar konkrēto nodokļu likumiem, ja, nosakot nodokļu maksājumu apmēru, ir pārkāpti likumi, Ministru kabineta noteikumi vai vietējo pašvaldību saistošie noteikumi, kā arī samazina nodokļa maksājuma apmēru triju gadu laikā pēc likumā noteiktā maksāšanas termiņa.

Tiesību norma paredz nodokļu administrācijas tiesības papildus aprēķināt maksājamo nodokli, ja konstatē likuma pārkāpumu.

Kā redzams no lietas materiāliem, Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde 2014. gada 7. jūlijā lūdza pieteicēju sniegt informāciju par to, kādam mērķim Nekustamais īpašums tiek izmantots. Atbildot uz minēto informācijas pieprasījumu, pieteicēja paskaidroja, ka Nekustamais īpašums tiek izmantots kā pieteicējas ofisa telpas. Lai precizētu laiku, no kāda Nekustamais īpašums tiek izmantots kā ofisa telpas, Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde 2014. gada 28. jūlijā nosūtīja pieteicējai lūgumu sniegt attiecīgo informāciju. Pieteicēja paskaidroja, ka Nekustamais īpašums pieteicējas ofisa vajadzībām tiek izmantots no 1992. gada 23. novembra, kad pieteicējai ir izsniegta Īpašuma tiesību uz dzīvokli reģistrācijas pagaidu apliecība *(lietas 39. – 43. lapa)*.

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 3. panta devītā daļa noteic, ka nodokļu maksātāja pienākums ir viena mēneša laikā paziņot pašvaldībai, kuras

administratīvajā teritorijā atrodas nekustamais īpašums vai tā daļa, par saimnieciskās darbības uzsākšanu un izbeigšanu šā panta pirmās daļas 2. punktā un 1.[2] daļā minētajos nekustamā īpašuma nodokļa objektos, izņemot gadījumu, kad nekustamā īpašuma objektam mainīts tā lietošanas veids. Tiesību norma ir stājusies spēkā 2010. gada 10. novembrī. Tas nozīmē, ka pieteicējai bija pienākums paziņot nodokļu administrācijai par to, ka Nekustamais īpašums tiek izmantots saimnieciskajai darbībai līdz 2010. gada 10. decembrim, lai nodokļu administrācija varētu aprēķināt nekustamā īpašuma nodokļa likmi par Nekustamo īpašumu likumā noteiktajā apmērā. Ņemot vērā to, ka pieteicēja nav izpildījusi nodokļa maksātāja pienākumu paziņot pašvaldībai par saimnieciskās darbības veikšanu Nekustamajā īpašumā, tiesa atzīst, ka Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldei bija tiesības saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23. panta otro daļu papildus aprēķināt maksājamo nekustamā īpašuma nodokli.

[10] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 6. panta trešā daļa noteic, ka nekustamā īpašuma nodoklis maksājams reizi ceturksnī – ne vēlāk kā 31. martā, 15. maijā, 15. augustā un 15. novembrī – vienas ceturtdaļas apmērā no nodokļa gada summas. Nodokli var nomaksāt arī reizi gadā avansa veidā.

Ņemot vērā to, ka Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde pieteicējai noteica papildus maksājamo nodokli sākot ar 2011. gada ceturto ceturksni, tad tiesa atzīst, ka papildus maksājamais nodoklis ir noteikts ievērojot termiņu, kāds ir paredzēts likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23. panta otrajā daļā.

[11] Pieteicēja pieteikumā atsaucas uz tiesiskās paļāvības principu, norādot, ka tai bija izveidojusies paļāvība uz to, ka pašvaldība nekustamā īpašuma nodokli par Nekustamo īpašumu aprēķina atbilstoši tiesību normās ietvertajam apmēram.

Tiesu praksē ir nostabilizējusies tiesiskās paļāvības pārbaudes shēma. Proti, lai noskaidrotu, vai tiesiskā paļāvība ir vai nav jāņem vērā, jāatbild uz trīs jautājumiem: 1) vai bija kaut kas, uz ko varēja paļauties (skaidrs iestādes izteikums), 2) vai attiecīgā persona tiešām uz to paļāvās, 3) vai attiecīgā personas paļāvība ir aizsardzības vērta.

Tiesa konstatē, ka konkrētajā gadījumā nepastāvēja iestādes skaidra izteikuma par to, ka pieteicējai aprēķinātais nekustamā īpašuma nodoklis nekad netiks pārskatīts, jo nekustamā īpašuma nodokļa aprēķins tiek balstīts uz tiesību normā skaidri noteiktiem kritērijiem tā apmēra noteikšanai. Lai izdarītu secinājumu par to, vai pieteicējas paļāvība, ka nekustamā īpašuma nodoklis netiks pārskatīts, ir jānoskaidro, vai pieteicējas pašas rīcība bija tiesiska un godprātīga. Kā jau tiesa konstatēja iepriekš, pieteicēja nebija izpildījusi tai ar likumu uzlikto pienākumu paziņot pašvaldībai par to, ka Nekustamais īpašums tiek izmantots saimnieciskajā darbībā. Tas, ka pieteicēja pati uzskata, ka pieteicējai nekustamā īpašuma nodoklis ir jāaprēķina saskaņā ar samazināto nekustamā īpašuma nodokļa likmi, nevar ietekmēt tiesiskās paļāvības novērtējuma rezultātu, jo tā ir pieteicējas subjektīvā attieksme pret to, kā ir piemērojamas tiesību normas.

Tāpat arī novērtējot vai pieteicējas tiesiskā paļāvība ir aizsardzības vērta, nevar neņemt vērā, ka saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 8. panta pirmo daļu nekustamā īpašuma nodokli īpašnieks iemaksā tās pašvaldības budžetā, kuras administratīvajā teritorijā atrodas nekustamais īpašums. Atbilstoši likumam nekustamā īpašuma nodokli administrē attiecīgā pašvaldība. Likumā ir noteiktas konkrētas likmes, saskaņā ar kurām nodoklis tiek aprēķināts, savukārt 9. panta pirmajā daļā tiešā tekstā ir noteikts nekustamā īpašuma īpašnieka pienākums nodokli nomaksāt laikus un pilnā apmērā.

Tiesa vēlas uzsvērt, ka nodokļu nomaksa ir visas sabiedrības leģitīma interese, tie ir finanšu līdzekļi, kuri paredzēti izlietošanai tieši sabiedrības kopīgajām vajadzībām. Nekustamā īpašuma nodokļa gadījumā tā ir attiecīgās pašvaldības teritorijā dzīvojošā sabiedrība, kura ir ieinteresēta, lai nodoklis tiktu iekasēts tādā apjomā, kā tas paredzēts likumā. Ja pašvaldība personai ir aprēķinājusi mazāku nodokli, nekā tai atbilstoši likumam būtu jāmaksā, sabiedrības interese labot šo kļūdu un turpmāk saņemt nodokļa maksājumus pilnā apmērā ir lielāka nekā atsevišķas personas tiesiskā paļāvība uz attiecīgu nodokļa summu visu turpmāko laiku *(sal. skat. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2011. gada 16. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-499/2011 11. punktu)* . Līdz ar to pieteicējai nav pamata uzskatīt un paļauties, ka tai maksājamā nekustamā īpašuma nodokļa apmērs netiks pārskatīts un noteikts tādā apmērā, kāds ir jāmaksā saskaņā ar likumu „Par nekustamā īpašuma nodokli".

[12] Pamatojoties uz iepriekš konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais Lēmums ir tiesisks administratīvais akts un tā atcelšanai nav pamata.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt dzīvokļu īpašnieku biedrības „Pleskodāle" pieteikumu par Rīgas domes 2014. gada 30. oktobra lēmuma Nr. 2-30/RD-14-2676-nd atcelšanu.
Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.
Spriedums sastādīts 2015. gada 23. aprīlī.

Tiesnese K.Kalvāne